

POTOVANJE SKOZI ŽIVLJENJSKI CIKEL KOZMETIČNIH IZDELKOV

aktivnost iz zbirke **Metodoloških orodij₂**

Ustvarjena v okviru projekta GreenGate₂.

Projekt GreenGate2 (reg. n. 2023-2-CZ01-KA220-YOU-000174554) je sofinanciral program Evropske unije Erasmus+. Ustvarjena v okviru projekta GreenGate.

Sofinancirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA).

Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

Partnerji:

Sofinancira
Evropska unija

Potovanje skozi življenjski cikel kozmetičnih izdelkov

UVOD

Ste se kdaj vprašali, od kod prihaja vaš najljubši parfem? Od pridobivanja surovin pa vse do trenutka, ko prazno stekleničko vržemo proč – vsak kozmetični izdelek ima svojo skrito zgodbo. In ta zgodba vpliva na več ljudi, živali in krajev, kot si morda mislimo!

V tej poučni aktivnosti bomo sledili celotnemu življenjskemu ciklu kozmetičnih izdelkov – od pridobivanja in proizvodnje do uporabe in odpadkov. Pri tem bomo odkrili resnični vpliv na delavce, skupnosti in okolje.

Cilj: Kritično razmišljati in se zavedati posledic naših vsakodnevnih odločitev ter vpliva izdelkov, ki jih uporabljamo, na naše zdravje, okolje, druge ljudi in živali.

Čas: 45 – 60 minut

Kraj: v učilnici

Pripomočki:

- ▷ komplet slik in besedil za vsako skupino (Priloga 1)
- ▷ piši-briši magnetne table
- ▷ nalepke ali flomastri za glasovanje

Opomba: V tej aktivnosti se obravnavajo občutljive teme. Primeri, opisani v besedilih, predstavljajo le del izzivov, s katerimi se lahko srečamo v življenjskem ciklu kozmetičnih izdelkov.

Nekatera besedila temeljijo na aktivnosti *Zgodbe o naši kozmetiki* iz priročnika Metodološka orodja GreenGate.

MOTIVACIJA

Da bi se udeleženci seznanili s temo, jim predvajajte naslednji video: The Story of Cosmetics (Zgodba o kozmetiki) <https://www.youtube.com/watch?v=pfq000AFli8>.

(Dovolj je, da si ogledate do 5:20 – po tej točki se začne razlaga zakonodaje v ZDA. Če pa vas zanima zakonoda v EU, lahko več informacij najdete tukaj: <https://green-gate.eu/blog/good-to-know/your-beauty-care-in-numbers/>).

Nato povabite udeležence k razmisleku:

- *Vsak naj za trenutek pomisli, koliko kozmetičnih izdelkov in izdelkov za osebno nego uporabi na dan.*

Po 2 minutah nadaljujte:

- *Sedaj se bomo malo razgibali. Postavimo se v vrsto – od tistega, ki uporablja največ izdelkov na dan, do tistega, ki jih uporablja najmanj. Imate 2 minuti časa, da se postavite v pravilnem vrstnem redu.*

Udeleženci se med aktivnostjo lahko pogovarjajo. Časovna omejitev je namenjena povečanju dinamike v skupini. Ko so udeleženci razporejeni v vrsto, jih glede na to, kako stojijo drug ob drugem, razdelite v štiri skupine.

JEDRO

Vsaki skupini dajte en komplet slik iz Priloge 1. Pojasnite, da vsak komplet prikazuje izzive, povezane z eno fazo življenjskega cikla kozmetičnega izdelka. Poenostavljen življenjski cikel je razdeljen na naslednje štiri faze:

1. pridobivanje surovin,
2. proizvodnja,
3. uporaba,
4. odlaganje in izpust v okolje.

Naloga skupin je, da razpravljajo o tem, katere izzive po njihovem mnenju prikazujejo slike in v kateri fazi življenjskega cikla izdelka se ti izzivi pojavijo. Določite jim časovno omejitev (največ 5 minut).

Ko čas poteče, vsaki skupini razdelite komplet besedil iz Priloge 1, ki ustrezajo slikam, ki so jih prejeli. Vsak komplet se osredotoča na eno fazo življenjskega cikla izdelka in izzive, povezane s to fazo:

- 1. Pridobivanje surovin** (Skupina 1 – komplet slik in besedil 1) – otroško delo, krčenje gozdov zaradi monokulturnih nasadov oljne palme, uničevanje okolja zaradi pridobivanja surove nafte.
- 2. Proizvodnja** (Skupina 2 – komplet slik in besedil 2) – poraba vode in onesnaževanje, potencialno škodljive sestavine v kozmetiki, testiranje na živalih.
- 3. Uporaba** (Skupina 3 – komplet slik in besedil 3) – zeleno zavajanje, kemikalije, ki vstopajo v telo, sproščanje kemikalij v okolje
- 4. Odlaganje in izpust v okolje** (Skupina 4 – komplet slik in besedil 4) – odpadna embalaža, kemikalije v komunalnih čistilnih napravah, mikroplastika v okolju.

Pripravite piši-briši magnetne table, na katere lahko vsaka skupina nalepi svoje slike in napiše 2–3 ključne besede, ki opisujejo predstavljen izziv.

ZAKLJUČEK

Vsak udeleženec dobi 3 nalepke. Nalepke predstavljajo sistem glasovanja. Vsak udeleženec naj nalepko prilepi k tistemu izzivu, ki se mu zdi najbolj problematičen in o katerem bi želel nadalje razpravljati.

Glede na razpoložljiv čas izberite 3 ali 4 izzive, ki so prejeli največ nalepk, in vodite skupno razpravo. Razprava:

- Kako bi lahko rešili te izzive, ki ste jih ocenili kot najbolj problematične?
- Kakšna je pri tem naša vloga?
- Ali lahko kot potrošniki kaj storimo?

Skupaj razmišljajte o možnih rešitvah za predstavljene izzive. Priporočila in predlogi so na voljo tudi v Prilogi 2.

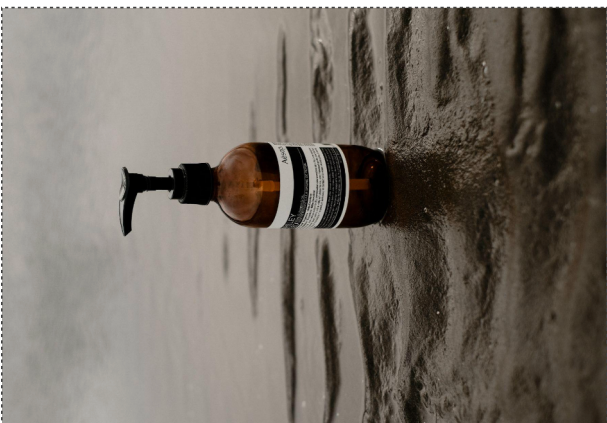
Priloga 1

SLIKE

Komplet 1

Komplet 2

Prosia Serum za sijočo kožo z vitaminom C, 30 ml

Vpliv na zdravlje **-2**

Vpliv na okolje **-2**

SESTAVINE
Skupna ocena

BHT	-2
Dimethicone	-2

Številni | Skeniraj | Iščite | Menu

Komplet 3

Komplet 4

BESEDILA

Komplet 1: Pridobivanje surovin

Otroško delo

V ličilih, kot so senčila za oči, pudri za obraz, šminke ali bleščice za telo, je ena od glavnih sestavin mineral, imenovan sljuda. Sljuda se pridobiva predvsem na Madagaskarju in v Indiji. Obe državi pa sta znani po izrabi otroške delovne sile v rudnikih sljude.

Felicia je 13-letno dekle, ki dela v podjetju za sortiranje v Amboasaryju. Živi z mamo in osmimi sorojenci. Pojasnila je, da nikoli ni obiskovala šole. V podjetju za sortiranje, kjer dela, opravlja vsa opravila sortiranja, ki jih opravljajo odrasli delavci. Poleg tega se tako kot ostali pritožuje nad težavnostjo svojih nalog. Iz Feliciinih izjav je jasno razvidno, da je naključna poškodba del njenega dela: "Včasih, ko udarjamo po sljudi, udarjamo v bistvu po svojih prstih" ali "Vsak dan udarjam sljudo in moji nohti so poškodovani".

Tako kot drugi otroci v skupini ni dobrega zdravja; veliko kašlja in govori o svojem slabem prehranskem stanju. Zelo pogosto odhaja zgodaj na delo v podjetje s praznim želodcem in lahko poje kaj le ponoči, če najde hrano. Čez dan pije vodo, da bi zatrla občutek lakote: "Če nimamo hrane, pijem to isté vodo." Ker ne hodi v šolo, dela od ponedeljka to nedelje, brez počitka, od 7.00 do 15.00 hod.

Felicia se zaveda krute realnosti svojega življenja in se zaveda, da se stvari zanjo morda nikoli ne bodo izboljšale."

Viri:

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/19427786221084281>

<https://www.theguardian.com/global-development/2019/dec/06/this-place-used-to-be-green-the-brutal-impact-of-oil-in-the-niger-delta>

Krčenje gozdov zaradi monokulturnih nasadov oljne palme

Palmovo olje je povsod – nahaja se v približno polovici vseh zapakiranih izdelkov, ki jih vidite v trgovini. Pomislite na čokolado, pico, šampon, dezodorant, zobno pasto in celo šminke. A s tem je povezan velik problem: pridelava palmovega olja pomeni krčenje ogromnih površin gozdov. Vsako uro svet izgubi do 300 nogometnih igrišč gozda, da bi naredili prostor za plantaže oljne palme. S tem uničujemo življenjski prostor ogroženih živali, kot so orangutani, sumatranski tigri in nosorogi, ki jih takšno početje potiska proti izumrtju.

»Ko smo izgubili gozd, smo izgubili vse. Prej je bilo naše življenje preprosto, nismo bili bogati, a nam je zadostovalo. Odkar je prišla oljna palma, je trpljenja več. Ne morem več nahraniti svoje družine. Imam dojenčka. Vsak dan moram dati nekaj na mizo ... Vsak dan znova moram najti način, kako preživeti.«

—Leni, maj 2018

Pred približno petnajstimi leti je dom 43-letne Leni, matere dveh otrok v Indoneziji, obdajal bujen gozd, poln plodonosnih dreves rambutan. e.ť svojo rodino. Danes ima njena družina le še malo zemlje za obdelovanje, gozd pa je povsem izgubil, potem ko so območje posekali za plantažo oljne palme.

Viri:

<https://www.wwf.org.uk/updates/8-things-know-about-palm-oil>

<https://earth.org/how-palm-oil-contributes-to-environmental-destruction/>

<https://www.hrw.org/report/2019/09/23/when-we-lost-forest-we-lost-everything/oil-palm-plantations-and-rights-violations>

Uničenje okolja zaradi pridobivanja surove nafte

Surova nafta je surovina, iz katere se pridobivajo naftni derivati, vključno z bencinom za avtomobile in mineralnim oljem. Morda se sliši presenetljivo, a mineralno olje je prisotno v številnih kozmetičnih izdelkih, kot so kreme za obraz, pudri, odstranjevalci ličil, robčki in celo balzami za ustnice. Problem? Pridobivanje nafte je zelo škodljivo za okolje. Povzroča lahko onesnaževanje, uničenje narave in je lahko povezano celo z vojnami, preseljevanjem in političnimi konflikti.

Skoraj vsak dan Udengs Eradiri iz zvezne države Bayelsa v Nigeriji poroča o novem razlitju nafte v delti reke Niger. »Samo en ogled je dovolj, da se zaveš razsežnosti okoljskega uničenja,« dodaja. »[Bayelsa] je bila nekoč zelena, lahko si šel na polje ali lovit ribe.«

V Bayelsi in drugih regijah so skupnosti doživele pravo okoljsko katastrofo. Vsako leto se po podatkih v delti reke Niger razlije približno 40 milijonov litrov nafte, ki onesnaži zrak, zemljo in vodo. Od približno 2 milijonov prebivalcev Bayelse jih kar 75 % živi od ribolova ali kmetovanja.

»Te skupnosti se zdaj trudijo preživeti na drugačne načine. In prav zato se je močno povečalo kriminalno delovanje in razmah t. i. domačega (nelegalnega) rafiniranja nafte – vse zaradi preživetja.«

Viri:

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/19427786221084281>

<https://www.theguardian.com/global-development/2019/dec/06/this-place-used-to-be-green-the-brutal-impact-of-oil-in-the-niger-delta>

Komplet 2 - Proizvodnja

Poraba vode in onesnaževanje

Voda je eden najdragocenejših virov na Zemlji, vendar jo porabljamo prehitro. Le 3 % svetovnih vodnih virov je sladke vode, pri čemer je večina te ujeta v ledenikih ali globoko pod zemljo, kar pomeni, da imamo dejansko na voljo manj kot 1% vode za uporabo. S povečevanjem števila prebivalstva postaja pomanjkanje vode velik problem – že zdaj skoraj dve tretjini svetovnega prebivalstva vsaj en mesec na leto trpi zaradi pomanjkanja vode.

Kozmetični izdelki porabijo ogromno vode. Kreme za obraz vsebujejo 60–80% vode, losjoni celo do 90%, šamponi in geli za prhanje pa pogosto kar 95%. A ni težava le v sestavi izdelkov – voda se uporablja v vsakem koraku proizvodnje: od gojenja surovin, predelave in čiščenja do pakiranja. Ta skrita poraba vode znaša na izdelek na tisoče litrov.

Še huje je, da se del vode, uporabljene v proizvodnji, onesnaži in nato ponovno izpusti v okolje. Pesticidi iz kmetijstva in kemikalije v kozmetičnih izdelkih – kot so površinsko aktivne snovi, ki so pogoste v šamponih in milih – lahko končajo v rekah in oceanih ter ogrožajo živali in celotne ekosisteme.

Viri:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S235255092200094X>

<https://www.unicef.org/wash/water-scarcity>

<https://natrue.org/water-in-cosmetics-a-dive-into-water-free-beauty/>

Potencialno škodljive sestavine v kozmetiki

Evropska kozmetična industrija je ogromna – leta 2023 je bila vredna kar 96 milijard evrov, kar jo uvršča na prvo mesto med največjimi kozmetičnimi trgi na svetu!

Zakonodaja EU določa, da morajo biti vsi kozmetični izdelki, ki se prodajajo na trgu, varni za uporabo in skladni s strogimi predpisi. A preverjanje sestavin je pogosto dolgotrajen in zapleten proces. Nekatere kemikalije v kozmetiki in izdelkih za nego kože so povezane z resnimi tveganji, kot so rak, hormonske motnje, težave z neplodnostjo in alergije.

EU je pri prepovedi škodljivih sestavin precej strožja od ZDA – v Evropi je prepovedanih 1.641 kemikalij, medtem ko jih je v ZDA prepovedanih le 11.

Včasih proizvajalci sploh ne vedo, da njihovi izdelki vsebujejo škodljive snovi, ali pa tveganja še niso bila v celoti dokazana. A v nekaterih primerih vedo in to zavestno prikrijejo. Eden največjih škandalov se je zgodil leta 2018, ko je 22 žensk tožilo podjetje Johnson & Johnson, ker naj bi jim njihov puder za dojenčke povzročil raka jajčnikov. Podjetje je trdilo, da je njihov izdelek varen, a iz razkritih internih dokumentov je bilo razvidno, da so vedeli, da puder vsebuje azbest – in to prikrili pred javnostjo.

Do leta 2023 je več kot 38.000 žensk z rakom tožilo podjetje.

Viri:

<https://www.ctpa.org.uk/eu-and-worldwide>

<https://cosmeticseurope.eu/cosmetics-industry/understanding-cosmetics-regulation/>

<https://www.fda.gov/cosmetics/cosmetics-laws-regulations/prohibited-restricted-ingredients-cosmetics>

<https://www.reuters.com/investigates/special-report/johnsonandjohnson-cancer/>

Testiranje na živalih

"V ZDA vsako leto trpi in umre več kot 100 milijonov živali v krutih testih kemikalij, zdravil, hrane in kozmetike. Primeri živalskih testov vključujejo prisilno vdihavanje strupenih hlapov pri miših in podganah, prisilno hranjenje psov s pesticidi in nanašanje jedkih kemikalij v občutljive oči kuncev. Tudi če je izdelek škodljiv za živali, se lahko še vedno trži potrošnikom. Nasprotno pa to, da se je izdelek izkazal za varnega na živalih, še ne pomeni, da je varen tudi za uporabo pri ljudeh."

V Evropski uniji (EU) je prodaja kozmetičnih izdelkov, testiranih na živalih, prepovedana. "Sporočilo je bilo jasno: nobena žival si ne zasluži trpeti in biti ubita zaradi šminke ali zobne paste."

Na žalost pa to ne velja za druge dele sveta. Tudi prepoved v EU ni 100-odstotno učinkovita. Obstajajo številne izjeme, v skladu s katerimi je testiranje na živalih še vedno dovoljeno. Prav tako to ne pomeni, da izdelek ni bil testiran na živalih, preden je prepoved začela veljati.

Viri:

<https://www.peta.org/issues/animals-used-for-experimentation/>

<https://www.peta.org/blog/european-union-cosmetics-testing-ban-reach-loophole/>

Zeleno zavajanje

Morda še nikoli niste slišali za izraz zeleno zavajanje, a ste ga zagotovo že videli v praksi. Gre za to, da podjetja poskušajo ustvariti vtis, da so zelo okolju prijazna - čeprav to sploh ni res. Na svoje izdelke nalepijo besede kot so naravno, ekološko, biorazgradljivo in okolju prijazno, da bi se ob nakupu počutili bolje. A kaj te oznake dejansko pomenijo?

Vedno več ljudi si želi kupovati okolju prijazne izdelke – in kozmetična industrija to dobro ve. Zato uporabljajo "zeleno" embalažo, slike narave in različne ekološke oznake. Da bi nas še bolj zmedli, je samo v EU več kot 200 različnih ekoloških oznak, po svetu pa več kot 450.

Blagovne znamke nas rade preusmerjajo tudi s kampanjami, ob katerih se počutimo dobro. Ste že kdaj videli kozmetično podjetje, ki promovira akcijo čiščenja plaž? Zveni super, kajne? A kaj, če je največji vir odpadkov na teh plažah prav njihova plastična embalaža? Zdi se, kot da jim je mar za okolje, a v resnici le zakrivajo večji problem, ki so ga sami pomagali ustvariti.

Viri:

<https://www.cbi.eu/market-information/natural-ingredients-cosmetics/what-demand>

https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/initiative_on_green_claims.htm

Kemikalije, ki vstopajo v telo

Ste se kdaj vprašali, koliko različnih kozmetičnih izdelkov uporabite vsak dan?

Študija iz leta 2004 je pokazala, da ženske dnevno uporabijo povprečno 12 izdelkov, moški 6, najstniki pa kar 17! In to je bilo že leta 2008 – danes je ta številka verjetno še višja.

A najbolj presenetljiv podatek prihaja iz britanske študije iz leta 2009, ki je pokazala, da povprečna ženska vsak dan na svoje telo nanese kar 515 različnih kemikalij. Vse niso škodljive, vendar so nekatere povezane z resnimi zdravstvenimi težavami, kot so rak, hormonska neravnovesja, težave z neplodnostjo in alergije.

Najbolj zaskrbljujoče pri tem pa je, da večina teh kemikalij ni bila temeljito testirana glede dolgoročnih učinkov. Ko se v telesu pomešajo različne kemikalije, lahko pride do popolnoma novih reakcij – takšnih, ki jih znanstveniki še vedno ne razumejo v celoti.

Viri:

<https://www.ewg.org/research/teen-girls-body-burden-hormone-altering-cosmetics-chemicals>

<https://www.theguardian.com/us-news/2019/may/23/are-chemicals-in-beauty-products-making-us-ill>

<https://www.reuters.com/article/us-britain-cosmetics-idUSTRE5AI3M820091119>

<https://www.ewg.org/news-insights/statement/fda-warns-cosmetics-industry-follow-law-untested-ingredients>

Sproščanje kemikalij v okolje

Ste kdaj pomislili, kam gredo vaši kozmetični izdelki po uporabi? Vsakič, ko sperete gel za umivanje obraza, izpljunete zobno pasto ali greste plavat z nanešeno sončno kremo, se del teh kemikalij znajde v okolju.

Leta 2015 so raziskovalci ugotavljali, ali so sredstva za zaščito pred soncem eden od vzrokov odmiranja koral. Ocenjujejo, da se letno v oceane odloži približno 14 000 ton kreme za sončenje, največja škoda pa je ugotovljena na priljubljenih območjih koralnih grebenov na Havajih in Karibih. "Ob koncu dneva, ko turisti odidejo in se voda umiri, je na površini vode videti lesk kreme za sončenje."

Raziskovalci so ugotovili, da oksibenzon in druge kemikalije, ki jih vsebujejo kreme za sončenje, uničujejo ličinke koral. Brez teh ličink se kolonije koral ne morejo razmnoževati in sčasoma odmrejo.

In to ne velja samo za oceane. Več kot 500 milijonov ljudi po svetu je odvisnih od koralnih grebenov – za hrano, zaščito pred velikimi valovi in delovna mesta v turizmu. Medtem ko je bilo v 70. letih še 70–80 % koral živih, jih je danes v nekaterih območjih manj kot 10 %. Če se stvari ne bodo spremenile, znanstveniki opozarjajo, da bi lahko večina koralnih grebenov izginila v naslednjih 30 do 50 letih.

Viri:

<https://www.hawaii.edu/news/2021/06/04/coral-reef-survival/>

<https://www.nytimes.com/2018/05/03/travel/hawaii-sunscreen-ban.html>

<https://www.hawaiipublicradio.org/news/2019-05-31/how-scientists-discovered-the-link-between-sunscreen-and-coral-reef-death>

<https://link.springer.com/article/10.1007/s00244-015-0227-7>

Komplet 4: Odlaganje in izpust v okolje

Odpadna embalaža

Leta 2022 so prebivalci EU zavrgli 16,1 milijona ton plastike - a recikriranih je bilo le 40,7 %. To pomeni, da je velik del končal na odlagališčih, v oceanih ali raztresen po naravi.

In uganete kaj? Kozmetična industrija je velik del tega problema. Večina kozmetičnih izdelkov je še vedno pakirana v plastični embalaži – ali pa je plastika kar del izdelka samega.

»David Kumordzi je skladatelj in glasbenik iz Akre, glavnega mesta Gane. Velik del svojega časa namenja organiziranju in zbiranju ljudi za čiščenje obal. Med odpadki, ki jih zberejo, je veliko plastike in zavrženih oblačil. »Večina odpadkov prihaja iz Evrope, ker smo povezani z Atlantskim oceanom. Večina odpadkov, ki jih najdemo na naših plažah, ni iz Gane. «Pravi Kumordzi in za tone odpadkov, ki jih nenehno naplavi na obalo, krivi Evropo.»

Viri:

<https://www.dw.com/en/activists-slam-europe-for-dumping-on-africa/a-61315412>

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20221020-1>

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Packaging_waste_statistics

<http://www.cleanocean.org/cotton-bud-survey.html>

Kemikalije v komunalnih čistilnih napravah

V okolje se sprošča vse več škodljivih kemikalij prek komunalnih čistilnih naprav, kar ima škodljive učinke na vodne ekosisteme in ribje populacije. To je v veliki meri odvisno od tehnološkega napredka posamezne čistilne naprave, vendar pa mnoge čistilne naprave na primer niso zasnovane tako, da bi odstranile nekatere kemikalije, kot so ftalati, v bistvu lahko čistilne naprave v običajnih pogojih odstranijo le 18 % ftalatov.

Še huje je, da kemikalij, kot so PFAS (znane tudi kot „večne kemikalije“), ni mogoče v celoti odstraniti in se zato ponovno izločajo v vodo. Mnoge od teh kemikalij so endokrini motilci, kar pomeni, da motijo delovanje hormonskega sistema v telesu.

Ko so ribe izpostavljene tem kemikalijam, to vpliva na njihovo sposobnost razmnoževanja. Študije kažejo, da te kemikalije vplivajo na število spolnih celic pri ribah in lahko povzročijo celo sterilnost, kar pomeni, da se ribe sploh ne morejo razmnoževati.

Viri:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0013935121013359>

<https://www.mdpi.com/1420-3049/26/22/6966/htm>

Mikroplastika v okolju

Mikroplastika so majhni plastični delci – običajno manjši od 5 mm – in vsako leto jih samo v EU uporabimo okoli 145.000 ton!

V kozmetiki jih lahko najdemo v pilingih, zobnih pastah ali ličilih z bleščicami. Ko te izdelke uporabljamo, del mikroplastike konča v našem telesu, preostanek pa se izpere v odtok.

Kaj je problem? Večina čistilnih naprav ne more izločiti teh drobnih delcev, zato ti pristanejo v rekah in oceanih. Tam jih pojedjo ribe in druge morske živali, in kaj se zgodi? Mi pojemo ribe, ki so onesnažene z mikroplastiko. Ker mikroplastika deluje kot majhna spužva, absorbira strupene kemikalije in jih prenese neposredno v naše telo. Gre za začaran krog, škodljiv tako za ljudi kot za planet.

»Po nekaterih ocenah lahko povprečna oseba tedensko zaužije do 5 gramov mikroplastike. Nekateri delci brez težav preidejo skozi prebavni sistem in se izločijo z iztrebki, nekateri pa se kopičijo v telesnih organih. Nedavne raziskave so celo pokazale, da določeni delci prehajajo skozi celične membrane in vstopijo v krvni obtok.«

Leta 2023 je Evropska komisija omejila uporabo mikroplastike. Sedaj velja prepoved bleščic v prahu in mikrokroglic (mikroplastike, ki se uporablja kot piling oziroma eksfoliant), uvedene pa bodo tudi nadaljnje prepovedi. To ne pomeni, da mikroplastike ne bo več, je pa korak v pravo smer.

Viri:

<https://echa.europa.eu/sk/hot-topics/microplastics>

<https://www.theguardian.com/science/2021/sep/22/more-microplastics-in-babies-faeces-than-in-adults-study>

Priloga 2.

Rešitve z nasveti za izboljšanje

(Opomba: navedeni izzivi se lahko pojavijo v več fazah, to so le predlogi ali najpogostejši primeri)

1. Pridobivanje surovin

<p>https://1.bp.blogspot.com/-1f7pJLlObY/XTbKaCrAwUI/AAAAAAAAAjs/Nd7LRUxzn9UcTceK3CHq6Hxjmq_E6uXJQCLeBGAs/w1200-h630-p-k-no-nu/mica3.png</p>	<p>Greenpeace</p>	<p>pixabay.com</p>
<p>otroško delo</p>	<p>krčenje gozdov zaradi monokulturnih nasadov oljne palme</p>	<p>uničevanje okolja zaradi pridobivanja surove nafte</p>
<p>Mogoče je kupiti ljudem prijazno pridobljeno sljudo. Pri pravični trgovini podjetja rudarjem plačajo pošteno ceno za njihovo delo. Če odrasli delavci zaslužijo dovolj, da lahko preživljajo svoje družine, jim ni treba pošiljati otrok v rudnike.</p>	<p>Izberite trajnostno palmino olje tako, da na etiketah poiščete certifikat RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil). Lahko pa tudi preverite WWF-ovo ocenjevalno lestvico kupcev palmovega olja (WWF Palm Oil Buyers Scorecard), kjer najdete blagovne znamke, ki ne prispevajo k izsekavanju gozdov ali škodovanju okolja</p>	<p>Dajte prednost izdelkom brez mineralnih olj. Poskusite na splošno uporabljati manj plastike, saj so tudi sintetična barvila izdelana iz naftnih derivatov.</p>

2. Proizvodnja

		
<p>unsplash.com</p>	<p>pixabay.com</p>	<p>GreenScan</p>
<p>poraba vode in onesnaževanje</p>	<p>testiranje na živalih</p>	<p>potencialno škodljive sestavine v kozmetiki</p>
<p>Pogosto je mogoče najti dobre alternative kozmetičnim izdelkom, kot so trda mila, šamponi ipd., ali pa visoko koncentrirani izdelki. Formulacije brez vode prihranijo embalažo in zmanjšajo emisije pri transportu..</p>	<p>V skladu z zakonom izdelki, ki se prodajajo v EU, ne smejo biti testirani na živalih, zato se izogibajte naročanju kozmetike prek spletnih strani iz držav, ki niso članice EU. Podpirajte organizacije, ki se borijo za pravice živali, in iščite veganske izdelke.</p>	<p>Bodite pozorni na to, kaj kupujete, izbirajte kakovostnejše izdelke in pokažite proizvajalcem, da vam je mar – proizvajalci bodo proizvajali izdelke, ki jih ljudje kupujejo.</p>

3. Proizvodnja

		
<p>GreenScan</p>	<p>unsplash.com</p>	<p>https://pixnio.com/nature-landscapes/waves/an-oil-slick-from-the-oil-spill#</p>
<p>zeleno zavajanje</p>	<p>kemikalije, ki vstopajo v telo</p>	<p>sproščanje kemikalij v okolje</p>
<p>Kritično razmislite o trditvah na izdelkih. Po potrebi opravite dodatne raziskave. Seznanite se z najpogostejšimi ekološkimi certifikati in njihovim pomenom.</p>	<p>V skladu z zakonom izdelki, ki se prodajajo v EU, ne smejo biti testirani na živalih, zato se izogibajte naročanju kozmetike prek spletnih strani iz držav, ki niso članice EU. Podpirajte organizacije, ki se borijo za pravice živali, in iščite veganske izdelke.</p>	<p>Poskušajte uporabljati manj izdelkov in izbirajte takšne, ki manj škodujejo okolju. Upoštevajte časovna navodila za nanos kreme za sončenje, preden vstopite v vodo, ali pa raje uporabite mehansko zaščito: UV-zaščitna oblačila za plavanje, majice ali klobuke.</p>

4. Odlaganje in izpust v okolje

		
<p>https://www.dw.com/en/activists-slam-europe-for-dumping-on-africa/a-61315412</p>	<p>unsplash.com</p>	<p>pixabay.com</p>
<p>odpadna embalaža</p>	<p>kemikalije v komunalnih čistilnih napravah</p>	<p>mikroplastika v okolju</p>
<p>Izbirajte embalažo, ki ni plastična – na primer steklo, papir ali aluminij. Poskušajte uporabljati manj izdelkov in kadar je mogoče, izberite možnosti za ponovno polnjenje.</p>	<p>Izberite izdelke, ki so varni za okolje, ne uporabljajte več kot priporočeno količino. Za večino čistilnih sredstev je običajno dovolj uporabiti $\frac{2}{3}$ priporočene količine.</p>	<p>Izbirajte izdelke brez mikroplastike; pri tem vam lahko pomagajo aplikacije, kot je GreenScan.</p>